

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERȚIUNI:

se socotesc după tarifă, cu
prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

Probleme economice.

— Intru luarea aminte a conducătorilor băncilor noastre. —

Inițiam bănci. Una după alta ele răsar și într'un colț și într'altul de țeară. Alegem apoi directori, membrii în direcțiune, comitetul de supraveghiere, și o pornim după „afaceri“. Facem un fel de „prăvălii de bani“, care „musai“ se aibă mușterii, căci doar banul e martfă tare, chiar prea tare căutată! — vorba unui fundator de bănci, care cu asta își liniștea conștiința.

Așa fac doar și alte nații. Da așa. Dar mai e ceva la mijloc. Alte nații fac bănci în numele și cu spriginul simplului geșeft. Și d'aceia au drept chemare să facă numai geșeft.

Noi însă facem bănci în numele și cu spriginul *poporului*. Și e bine că facem așa. Dar atunci avem apoi și datorință strigătoare, ca noi, să nu facem cu băncile noastre numai geșeft, — ci să lucrăm de fapt și pentru *popor!*

Spunem acestea, nu ca să recriminăm, ci le spunem pentru-ca fruntașii băncilor noastre să-și aducă aminte de datoria ce o au față de *popor*.

Băncile românești ne-au creat o nouă și independentă clasă de fruntași și conducători naturali ai *poporului*. Așa că, deja acum nu mai suntem siliți, ca de câte-ori ni-se impune vre-o lucrare, vre-o acțiune în folosul *poporului*, să ne adresăm numai și numai la preoți și învățători, cum eram siliți până în apropiate vremuri. Ci azi, pe lângă acești vrednici fruntași și părinți ai *poporului* nostru, avem și sulele de fruntași strinși în jurul băncilor noastre, — dela care *poporul* așteaptă, dela care *poporul* e în drept să ceară sfat și sprigin și ajutor.

Mai ales azi, când în lupta de existență și înaintare a *popoarelor*, chestiile economice predominază pe toate celelalte, numai fruntașii băncilor noastre pot falfăi steagul bunăstării, chemând ei în ajutor și pe preoți și învățători, pe comercianți, industriași și agricultori!

Dacă dezvoltarea noastră economică mai intensivă a început cu băncile, și nu după cum era natural, cu industria, negoțul și agricultura rațională, — acum în șirul acesta să ne punem și pe muncă.

În toate ținuturile locuite de Români avem fruntași pe la băncile noastre, care știu să lucreze pentru *popor* și credem că aceștia vor și căuta să introducă organizația cerută de trebuințele timpului!

Nădejdea în sfârșiturile bune ne este mare, când în fruntea băncilor noastre avem bărbați ca domnii: Partenie Casma, Dr. I. Mihu, Dr. Nicolae Oncu, Dr. T. Mihali, Andreiu Cosma, Ilie Trăilă, Dr. Aurel Vlad, Dr. G. Popoviciu, Br. Hodoș, B. Podoabă, Dr. G. Tripon, Dr. Coriolan Pop și alți o mulțime.

Și nu politică militantă de zi cerem de astă-dată să facă fruntașii băncilor noastre.

În cadrul ideilor de mai sus înțelegem și îi rugăm pentru muncă și inițiativă pe terenul economiei și pe terenul social.

În nădejdea că deschidem o discuție binefăcătoare, — din mulțimea problemelor, ce ni-se îmbie scoatem două-trei, ca să dăm expresie felului cum credem noi că lucrările vor ieși cu sfârșit mai bun:

După exemplul „Reuniunii proprietarilor maghiari“ și a „Reuniunii economice din comitatul Nitra“ — fruntașii băncilor noastre ar fi azi întâi și întâi chemați, să aranjeze de grabă *cicluri de prelegeri economice și sociale — pentru popor*.

Ținuturile locuite de Români s'ar împărți în cercuri economice. Fruntașul, ce se bucură de mai multă stimă în un cerc, ar concheta pe conducătorii băncilor și pe alți fruntași, și ar înjgheba o centrală, un biuro de acțiune. La această centrală, s'ar stăruie să se înștiințeze toți acei binevoitori, care ar fi aplicați să țină prelegeri *poporale economice și sociale* în respectivul ținut.

Teme ar fi din greu, căci *poporul* nostru nu cunoaște legea *cambială*, legea *comercială*, *natura împrumuturilor*, *depunerile*, apoi nu se știe feri de păcatele beției, risipei, luxului și apoi nu cunoaște agricultura rațională industria de casă, felurile negoțuri, diversele cooperări, asocieri, reuniuni etc. etc.

Câte teme și câtă învățătură neștiută de *poporul* nostru!!

Pe aceleași baze de cercuri economice s'ar putea deschide în diferite locuri *cursuri pentru industria de casă*.

S'ar putea susține prea folosite *economii de model*, etc. etc.

Probleme peste probleme — numai dorul de muncă și dragostea de neam și de *progres* să ne scoată odată din rezerva păgubitoare.

Și nădejde avem, că fruntașii băncilor noastre, lucrând tocmai și în interesul institutelor ce conduc, vor supune aprecierii lor problemele ce se îmbie, și vor nizuși pentru rezolvarea acolora.

Cel mai mic „director“.

Superbul German.

În 9 Dec. s'a constituit la Seghedin o nouă Reuniune de maghiarizare așa numitul „Délvidéki magyar köz-mivelődési egyesület“ (Reuniunea de cultură maghiară de miază-zi). Au luat parte mai mulți fruntași ai vieții politice maghiare și s'au însuflețit unii pe alții la lupta de cucerire prin cultură a *popoarelor* nemaghiare.

S'a dus și Apponyi, care a și fost ales ca vicepreședinte, și a ținut o vorbire într'aripată de șovinism, pe care a început-o cu următoarea istorioară:

„Nainte cu câteva săptămâni am cedit în un articol ieșit peana unui concetățean sas din Ardeal, (cum? tot mai există Ardealul și pentru dl conte Red.

„Lib.“), și anume din peana unui bărbat de spirit și o de pregătire distinsă, — am cedit aceea formulă isbitoare — articolul era altfel scris cutendență patriotică, voind a abate pe concetățenii sași spre direcție de gândire patriotică, — dar' cu atât mai virtos mi-a fost isbitoare formula ce am găsit-o în el, că:

„Noi Germani vom să rămânem, să ne înțelegem bine: nu de limbă germană, ci Germani!“

„După câteva zile am avut privilegiu a vorbi cu autorul articolului și l-am întrebat ce înțeles are zicerea lui aceea?”

„Domnul meu, — mi-a zis — „asta însemnează aceea, că noi într'atâta suntem străbătuți de acel sentiment mândru, că am crescut sub coperișul acelu edificiu uriaș al culturii germane, încât deși din punct de vedere al dreptului public și politic, vom să fim cetățeni ungari credincioși, — dar' pentru aceea cu toată căldura inimii noastre, și cu hotărîrea deplină a voinței noastre, ne alipim de unitatea culturii germane!“

Și se miră Apponyi, cum vrea cineva să fie cetățean credincios ungar, dar' să țină la cultura altui neam decât cel unguresc, — deci sfătuiește noua reuniune a lucra, ca să facă din cetățenii nemaghiari chiar contrarul dela teoria Germanului de mai sus: adică mai bine rămâie cu limba lor nemaghiară, dar' în inimă maghiari!..

E atât de superbă și frumoasă alipirea Germanului la cultura seminției sale, pe cât de ridicolă ezbaterea pigmeilor cu Apponyi în frunte, cari nu mai știu cum ne-ar putea preface sângele și inimile din noi!?

Sașii și Tisza.

Precum se știe, deputații sași, cari de mult eșiseră din partidul guvernamental și formau club în afară de partide, atât »betrâni« cât și »verzii« — acum au intrat de nou în partidul guvernamental, venind în fruntea țării guvernul lui Tisza.

Intrarea lor în partidul guvernamental însă, nu este aprobată de întreaga opiniei publice a micului *popor* săsesc. Aceasta se poate observa și din ținuta ziarului »Kronstädter Zeitung«, care în numărul seu din 8 Decembrie începe publicarea unei interesante serii de articole, din care estragem următoarele părți de interes și pentru noi.

Constatând adecă, că în prinvința șovinismului și a tendențelor finale, nu există deosebire între partidele maghiare, autorul continuă:

»În vederea acestui fapt s'ar aștepta omul, ca naționalitățile cari cunosc primejdiile ce zac în faptul, că frații lor dușmani, în esență sunt de o părere, vor lua poziție pentru o energică apărare, sau cel puțin vor lua o atitudine rezervată«.

»O privire însă asupra vieții politice a acestor străini în țeara lor, ne dovedește contrarul.

»Inteligenta română se ceartă încă în casa proprie, pe chestia susținerii sau părăsirii neactivi-

tații, și nu întreprinde nici o acțiune față de evenimentele politice și parlamentare!

»Singurul și valorosul reprezentant al națiunii române, și în genere a intereselor naționale a naționalităților, fiind izolat, înzadar îndeamnă la luptă.

»Croatii puțin își bat capul cu afacerile strict ungare și e de sine înțeles că numai în urma pornirii anti-maghiare a populațiunii croate și numai în afaceri aparținătoare de domeniul autonomiei lor, vor face cauză comună.

»Germanii din apus și sud nu se ating de afaceri politice naționale, pentru-că abia sunt în stare să-și manifesteze pe teren economic conștiința originii lor.

»Pretenție la maturitate politică Nemții din apus nu fac de loc, ear' Șvabii din Bănat încă nu fac.

»Numai dela Sași s'ar putea aștepta o laudabilă excepțiune, cari basați pe trecutul lor falnic, pe ultimele evenimente politice, dușmane naționalităților, pe poziția lor exclusivă, ar putea reduce la adevărata sa valoare actualul sistem de guvernament!

»În loc de a face aceasta Sașii intră în partidul liberal«!

Și iată cum aprețiază »Kronstädter Zeitung« această schimbare:

»Schimbarea politiceii săsești nu e un fapt de laudă. Intrarea între împrăjările actuale în partidul liberal, e un act de dejosire națională. Pentru-că tocmai în chestiunile cari sunt îndreptate în contra existenței drepturilor și dezvoltării naționalităților, majoritatea și opoziția se află în armonie perfectă!«

Regretăm și noi că prin intrarea Sașilor în partidul guvernamental, o conlucrare cu celelalte naționalități a devenit imposibilă.

Sperăm însă că celelalte naționalități, fără privire la Sași, vor face tot posibilul, ca la proximele alegeri cu puteri unite să între în luptă, că astfel un grup puternic să continue lupta, pe care astăzi numai singuratici deputați izolați o susțin.

Apponyi și Turcii.

Tot în vorbirea sa dela Seghedin Apponyi, acest adorat al »idealiștilor« unguri, a spus și următoarele, vorbind despre lupta de asimilare a *popoarelor* pe vremi și pe țeri:

„Dar, mă rog, aceea ce se numește în Ungaria chestie de naționalități, aceea are o astfel de dezvoltare la noi, care dela migrațiunea *popoarelor* se deosebește de felul cum s'a dezvoltat ea în toate celelalte țeri. Dela marea migrațiune a *popoarelor*, amestecul neamurilor s'a dezvoltat în două direcții: Una cea din apus, e așa, că aproape peste tot locul, *popoarele* cucerite au contopit în ele pe cele cuceritoare. Față cu asta e felul oriental de cucerire: Turcii au

ignorat pe *popoale* cucerite, și nici nu s'au atins de individualitatea lor religioasă ori națională, nu s'au silit a le absorbi (asimila).

„Deosebit de aceste două tipuri de amândouă, e felul de alcătuire a statului prin Maghiari: neamul unguresc nici nu s'a contopit el în neamurile pe cari le-a aflat aici, nici nu le-a ignorat pe acelea ca orientalii (Turcii), ci a urmat tipul de cucerire a Romanilor: prin darea dreptului de cetățean, a asimilat (absorbit) în sine semințiile cucerite!“

Cu alta vorbe: în mii de ani din urmă, *popoarele* cucerite, din punct vedere al păstrării naționalității lor, le-a mers mai bine și sub jugul turcesc decât sub ospitalitatea »liberalilor« și cavalierilor dela noi!

Reforma

învățământului comercial

Silit de reclamările și neîndeștulirea generală, guvernul a hotărît să reformeze învățământul comercial. Căci în felul cum acest învățământ se face azi în Ungaria, nu îndeplinește condițiile recerute de viața practică.

Având și noi românii o școală comercială superioară, vedem zilnic că din mulțimea tinerilor eșiti din această școală, într'adevăr numai foarte-foarte puțini se înrolează la munca aievea comercială. Cei mai mulți umplu cancelariile băncilor sau părăsindu-și cariera și se acață când de notariate, când de preoție, când de alte cariere străine de pregătirile lor. Vor fi multe pricinile ecestei stări nesănătoase și si adânc păgubitoare pentru avântul comerțului la noi, precum și pentru ridicarea nivelului aceluia, dar și noi ne alăturăm părerilor ce le au cercurile competente, cari zic, că isvorul de căpetenie al stării acesteia nenaturale, este greșitul sistem de învățământ, din școalele comerciale!

Pentru reforma și îmbunătățirea acestui învățământ a deschis guvernul o întinsă cercetare. Aduarea materialului și arangiarea părerilor ce se vor da, este încredințată comitetului pentru instrucțiunea industrială și comercială a țerii.

La rugarea acestui senat, camera de comerț și industrie din Budapesta a lucrat un amănunțit plan de reforme, din care extragem următoarele:

Planul apreciază însemnătatea învățământului comercial în general, privitor apoi la învățământul din Ungaria scoate la iveală următoarele:

a) Tinerii ieșiți din școalele comerciale abia numai din contabilitate și socoteli au pregătirile cerute de negoțul practic.

b) Le lipsesc pregătirile îndesultitoare pentru limbi străine, pentru concept și pentru cunoștințele economice.

c) Trupește sunt prea puțin dezvoltate.

d) În general acești tineri lasă de dorit în ce privește nivelul

culturii universale, chiar și numai față de tinerii ieșiți din școlile medii; lipsa aceasta se observă mai ales că nu au basă îndestulătoare pentru a înțelege pe deplin trebuințele și conjecțiile vieții economice.

Explicarea acestor defecte o află camera com. și ind. în următoarele:

a) Ascultătorii școlilor comerciale sunt mult prea îngreunați cu studii abstracte și cu lucrări scripturistice.

b) Școlile comerciale sunt cutropite cu elemente ce nisuesc spre ajungerea altor scopuri, cu totul opuse instrucțiunii speciale de comerț.

c) Instrucțiunea din școlile comerciale e astfel împărțită, încât tinerii primesc numai părți din cunoștințele pentru viața de afaceri.

d) Instrucțiunea comercială nu e completată cu astfel de lecțiuni, care sunt reclamate de progresul general, d. e. stenografia, scrierea cu mașina, felurite usanțe etc.

După aceste constatări, proiectul recomandă înainte de toate reducerea materialului de învățământ în școlile comerciale. În special se se orită prea multele deprinderi de corespondență șablonată, apoi colosul numerilor de statistică, lucrările aritmetice, neapartinătoare comerțului practic, biografiile scriitorilor străini, anii cei fără sfârșit ai istoriei și în fine mulțimea definițiilor contrase și abstracte din economia națională.

Referitor la învățământul limbilor străine, camera recomandă următorul metod:

În școlile comerciale se se împartă cursurile de limbă, nu după clase, ci după progresul făcut; se fie două cursuri: a începătorilor și a celor ce au progresat.

Învățatul limbilor se se face pe rând: numai câte o limbă odată, și numai acei ascultători să fie introduși în o altă limbă străină, care știu deja să scrie să concipieze și să vorbească în limba deja predată.

Instrucțiunea în limbi străine să se facă în mod practic — predându-se întregă lecția în limba respectivă. În testimoniul de maturitate apoi să se însemne

cunoștința limbilor străine.

Proiectul zice, că în Ungaria numai limba nemțească se fie obligatoare, celelalte limbi numai intru cât se poate.

Pentru însușirea cunoștințelor de afaceri, pe lângă fiecare școală comercială să se deschidă câte un birou practic. Apoi să se reducă numărul școlilor comerciale. Stenografia să fie obligatoare. Cunoștințele economice să fie predată în mod practic. Merceologia și Technologia șterse dintre obiectele examenului de maturitate. Gimnastica obligatoare. Să se deschidă școli comerciale inferioare, — cu câte două cursuri. Să se susțină cursuri comerciale pentru tineri deja aplicați la negoț.

Referitor la înmulțirea anilor de învățământ în școlile com. superioare, zice că în cazul reducerii materialului nu e de lipsă înmulțirea, — dar intru cât nu s'ar reduce, e absolut trebuincios, ca în școlile comerciale să se învețe în cursuri de 4 ani.

V. C. O.

Ridicoli.

Facem în cele de mai sus amintire de cercetarea deschisă pentru reforma învățământului comercial. Aici încreștăm faptul, cum e primit de opinia ungurească acel punct din reforma plănuită, prin care se stăruie pentru învătarea limbilor străine.

Un neașș sovinișt înțelegând ce se pregătește, s'a sufulcat și, „scârbit“ peste măsură, strigă prin coloanele gazetei „Egyetértés“, că e tradare, e mișelie nemțească stăruința pentru învățarea de limbi străine! (Nu rîdeți mă rog!)

Compatriotul nostru zice: Ce lipsă avem noi de limbi străine, deoarece în Ungaria este numai o singură nație alcătuitoare, — aici toată suflarea trebuie să știe ungurește! Prin urmare tinerii comercianți nu au trebuință de cunoașterea altor limbi străine! Asta când e vorba de negoțul intern, iar cât privește negoțul cu țările străine: — fabricanții străini se-și angajeze talmaci, respective să angajeze tineri maghiari, care să le susțină legăturile cu Ungaria! În chipul acesta se câștigă dublu: tinerii au post și limbă străină nu se cultivă în țară!

Osul de mort.

— Din poveștile bunicului în postul Crăciunului. —

Neastâmpărați, îndată-ce se făcea seara, nu-i mai dam pace bunicului, ci mereu îl chinuam să ne spună povești. Îi săream în brațe, ședeam pe genunchi și ne jucam cu pîrul lui argintiu și atîta îl lingușiam până când era silit bunicul să ne spună povestea, — firește în fiecare seară avea să ne spună alta, că știa bătrînul multe, nu de giaba îmbătrînise doar.

Și poveștile lui totdeauna se începeau cu cunoscutul „a fost odată“ ear' eroii erau totdeauna „feți frumoși“ și „zîne împăratese“.

În seara de care îmi aduc aminte și azi, era mai trist și mai abătut ca de regulă, ear' povestea lui nu spunea nici despre feți frumoși și nici despre zîne împăratese.

Mult a trebuit să-l rugăm până a început:

A fost odată ca nici-odată, pe vremea când satele noastre, dragii moșului, aveau porți de nuiele la intrare și la eșire, așa că noaptea nu-i era iertat nimînui să între ori se ese

Așa-i că vorbește minunat iubitul nostru compatriot? Numai cât povestea lui ne îndeamnă să-l întrebăm:

Dacă tinerii maghiari nu vor învăța limbi străine, aceiași tineri maghiari cum vor putea fi talmaci pe la firme străine?

Fără de răspunsul acesta întreagă indignația compatriotului ne reamintește cumînțenia Ungurului din Zlatna. Ci-că și pe atunci ungerii scorniseră povestea revoluțiilor valache.

Toți ungurii din Zlatna 'și-au cumpărat puști cu „repetir“ și făceau probe de pușcat zi de zi. După două săptămîni vicepreședintele clubului de vînat (așa botezaseră deprinderile lor) mulțumit de rezultat zice tovarășilor:

— Acum fraților eu știu bine umbra cu pușca — nici nu credeam să înțeleg așa de bine! Numai una nu-mi intră în cap, pe unde dracul poate să iasă glonțul din pușcă?..

Tot cam așa de înțelept și focușul dela „Egyetértés“. Tinerii unguri se nu învețe limbi străine, și totuși se fie talmaci chiar la limbi străine! Dar' pe unde naiba iasă glonțul?

Săracii de noi.

„Budapesti Hirlap“, fruntaș între ziarele maghiare, publică în numărul de Dumineca trecută, la rubrica „Valuri politice“ printre altele și următoarele, privitoare la nivelul pe care ved ei, politiciii unguri, că stăm noi nemaghiarii:

„Nimic nu ne arată mai evident, că pe ce nivel inferior se mișcă spiritul public politic și social al naționalităților, decât viața autonomă a bisericilor lor.“

Cine a urmărit cu atenție congresul național bisericesc al Sîrbilor ținut în vara anului trecut și a făcut o comparație între desbaterile aceluia și desbaterile bisericilor autonome maghiare protestante, acela nu numai a găsit în acele (ale Sîrbilor) o parodie perfectă a adevăratei vieți autonome bisericesti, dar' pas de pas s'a împedecat de acel spirit balcanic, în ale cărui urme a crescut pretutindeni corupțiunea și sîlbătirearea morală.

Cetind memorandumul redactat de comisia congresuală referitor la administrațiunea averilor bisericesti

din sat, că stau porțile închise. A fost pe vremea aceea un om, care venind noaptea în puterea nopții dela oraș unde înghițise bagseamă cu un păhărel mai mult, ca să-și scurte calea n'a vrut să meargă acasă pe drum, ci a luat-o pe un potec ce ducea prin cimitirul satului la casa lui, care nu era departe de aci.

Trecînd el de-alungul cimiterului fără pic de grijă, iacă că de-odată se potignește de un os de om mort, și așa cam în bătaie de joc, după ce se sculă, îi zise osului:

— Măne seară se vii la mine la cină!

Osul, pasă-mi-te a fost fermecat, îi răspunse:

— Vin, numai să mă aștepți negreșit!

Se înfioră omul nostru vîzînd că osul vorbește și mare-i fu frica, mai ales că-l chemase la cină, dar' ce era să facă!

Sosit acasă s'a culcat — nici cină nu 'i-a mai trebuit, ear' a doua zi a spus nevetei să pregătească cină bună pentru trei oameni (ei erau numai doi).

Întrebat'a nevasta și ispititu-l'a mult ca să-i spună pe cine a chemat el

vom găsi adunată la un loc o astfel de grămadă de abusuri, falsificări ordinare și înșelătorii, încât dacă și numai jumătate din acele ar fi adevărate, ar trebui să credem, că pe scaunele arhieriei reșei ale bisericeii nu șed bărbați cu moravuri de model și cu vieață sfîntă, ci criminali ordinari.

„Situația este aceeași și în biserică gr.-or. română.“ O întreagă mică literatură de broșuri, acasă pe arhieriei bisericeii cu astfel de păcate, cari ar face imposibili în bisericile maghiare nu numai capii bisericeii, ci și pe cei mai simpli servitori bisericesti dela sate!“

„Drapelul“, organ cumpătat din Lugoj, reproduce aceste vorbe crude, despre stările din biserică noastră, și nu le respinge ca pe o blasfemie, ca pe o mișelie a unui gazetar străin, ci le zice: „Vorbe grele“, iar prin înregistrarea lor fără a le respinge, parcă zice: „și, durere...“

Iar noi, cari știm lucruri intime din sinul bisericeii noastre, cari cunoaștem casuri speciale de „dreptate“ și administrație servită de sfințele noastre cercuri bisericesti, sus și jos, cari auzim zilnic preoțimea adînc măchnită când vorbește de sfințenia dreptății noastre interne, — noi mai vîrtos trebuie să ne alăturăm la tăcerea mult grăitoare a „Drapelului!“

Corespondență

Un pas înainte.

Hunedoara, Dec. 1903.

În Hunedoara s'a intrupat o dorință, ce nădăduim că va fi urmată și în alte locuri, ca astfel să înlocuiască mai bine o datină veche.

Să știe anume, că poporul nostru serbează prinderea (sau cum se zice pe alocurea „lăsarea“) postului cu mese întinse și bine încărcate cu deale... beuturii.

În Hunedoara la prinderea postului de Crăciun, tinerimea a aranjat o prea bine succasă petrecere împreună ca concert și producțiune. Și astfel s'a dat prilej ca Români din Hunedoara să serbeze mai bine și la o altă — prinderea postului!

Și toți au rămas pe deplin mulțumiți de inovația aceasta.

Ca unul, ce am văzut petrecerea

la cină, că erau vezi doamne oameni cu stare și le da mâna, duceau câte odată pe dascălul, ba chiar și pe preotul satului la prînz ori la cină, dar' de astă-dată toate au fost înzadar. N'a vrut să-i spună de fel, de fel, bagseamă ca să nu o înfricoșeze.

Se lăsaseră de mult umbrele serii ba era chiar pe la cina bună și toate erau în bună rînduială, masa așternută și pe ea niște mîncări alese, când de-odată li-se înfățișează un om negru ca tăciunele, și îmbrăcat în haine negre.

Nici una, nici alta, se așezară creștinii noștri la cină alături cu omul negru, și cînară, o cină înfiorată... După cină omul negru se sculă îndată și vru să plece. Dar' după vechiul obicei româncesc gazda căsii îl petrecu până afară unde îi spuse omul negru:

— Vezi eu 'ți-am făcut pe voe, acum te chem eu pe măne seară la cină la mine! O să vezi, cum voui ști eu să te omenesc.

— Bine, omule! dar' unde să vii, unde șezi tu?

— Vino numai măne seară pe vremea asta în cimitir la locul unde ne-

și am ascultat producțiunea din vorbă — vă spun că am rămas prea plăcut surprins de reușită.

Mai mult 'mi-a impus corul puternic, ce sub destoinica dirigență a candidatului de preoție d-nul Andreiu Ludu (de present învățător în Hunedoara) a cântat trei cântări de toată frumșea.

Acest cor numără la 40 membri recrutați parte din inteligență, parte din meseriași și negustori și parte din muncitori cinstiți. Armonia și prietenia ce domnește între coriști — cu toată deosebirea de clase, ne cade la toți atât de bine.

Și m'am gândit: unde am fi dacă în toate satele și orașele locuite de români, s'ar urma pilda aceasta?

Cît timp corul e în acțiune — toți sunt la fel, toți sunt prieteni, toți au ca țintă idealul înaintării, d'aceia ca să nu conturb eu această egalizare vrednică de laudă, nu pomenesc nume, nu ridic pe unul ori pe altul — ci constat că toți muncesc din răspuțeri și toți sunt vrednici de laudă.

Vrednică întregire au fost și declamările doamnelor Elisaveta Ciontea și Sofia Dima. Amîndouă s'au ivit pe bină în măndre costume naționale și amîndouă au declamat câte o poezie de G. Coșbuc cu atîta vioiciune și atîta de bine, încât publicul le-a răsplătit cu puternice aplause.

Abia am putut gusta farmecul poeziei lui Coșbuc, și a trebuit să ne așternem pe rîs, căci domni Constantin Dima și Ghiță Pop ne-au spus glume multe și bune — primul prin două poezii de-ale lui Speranță, al doilea prin un hazliu monolog de H. Pop.

Ca și inima să ni-se alinte, a venit apoi dl Nicolae Macrea și ne-a cântat cu simț și petrunzetor admirabila poezie a lui Eminescu „Mai am un singur dor“.

În urmă apoi ne-am desfătat în auzul actului al II-lea din legenda istorică a lui Alexandri „Despot vodă“ predat cu multă dibăcie de domni Andreiu Ludu și Vasile C. Os vadă.

După concertul și producțiunile aceste, s'a început vioiul joc, care a ținut până în zori.

Dare-ar cerul ca în viitor din multe părți să auzim că s'a serbat prinderea postului atîta de bine — ca estan în Hunedoara!

Crix-Crax.

am întîlnit ieri seară și apoi te voui duce eu de acolo la mine acasă!

Omul îi făgădui că se va duce și apoi se despărțiră.

Noaptea tîrziu, după-ce nu-l mai slăbise femeea cu întrebările, se hotărî să-i spuie și ei și îi istorisi totul din fir în pîr așa precum vă spuseli și eu d-voastră.

(Va urma.)

„A să juca de-a parlamentul, un nou joc de societate“ este intitulat un admirabil articol satiric publicat în foaia de duminecă a lui „N. P. Journal“.

Conținutul ne represintă pe mai mulți copilași cari să joacă de-a parlamentul. Când înjurăturile cele mai ungurești, amestecate cu sbierăturile animalice ale copiilor, făcu pe autor să întevină, zicînd: Imi place copilașilor că esersați patriotismul, însă din jocul vostru să naște bătae. La ce Rudi, președintele (cel de 11 ani), răspunse cu gravitatea funcțiunei ce ocupa la joc:

— Te înșeli. Noi ne jucăm de-a parlamentul unguresc. Noi ne insultăm unul pe altul dar de bătut nu ne batem nici-odată!

FOIȚA

Amurg.

Stau bărcile la mal înlătuite,
Cuprinse'n joc pe valuri se întinde
Amurgul sării p'ncetul le cuprinde
Și le adoarme, ca d'un somn vrăjite.

Depart'e'n zări o luntre rătăcește,
Să perd'ncet în ceața depărtării;
Un ochiu o mai petrece'n largul
[mării.
Și-un dor... ce-atâtea inimi cople-
[șeste!...

Al nopții vîl se nînde tot mai tare,
Șireag de stele stau în depărtare,
Aprinse'n focul viu al desmierdării.

Ce pace blîndă e în faptul sării!..
In gînd străbat-acum seninătate,
Nevoile se duc și trec uitate!..

Sibiu, Octobrie 1903

Glotto.

Un învățător despre maghiarizare.

(Urmare și fine).

Propune mai departe N. B. că oficianții să vorbească cu oamenii numai *urgurește*. Dacă ei nu știu unguerește, să-și aducă tâlmăciul, dacă nu pot aduce pentru-că n'au cu ce plăti, să-și îndrume acasă, scurt zis, să meargă și să învețe limba maghiară!

Ce noroc că aceasta e numai o utopie, un ce neputincios, ba în timpul de față o chiar imposibilitate. Și d-sa cugetă că prin aceasta naționalitățile se maghiarizează?

Nu, și de o mie de ori nu? De aici va urma o încălcare de lege și o nemai pomenită nedreptățire, ba după fie-care acțiune va urma o neînconjurabilă reacțiune. Și se admitem că așa siliți, ar învăța limba maghiară, fire-ar în aceasta mulțumire?

Este în deobște cunoscut, că pe conducătorii naționalităților, școalele unguerești, gimasiile unguerești i-au crescut de atari! Sunt destui cari în alt fel de școale nici n'au umblat! Aceasta au spus-o de multe ori Benedek Iancsó, Moldovan și Márki.

Pentru-că școala maghiară își crede datorința împlinită atunci, când cultivă și desvoaltă mintea, neocupându-se cu imima fiilor naționalităților.

Nime nu face mai rău serviciu maghiarimei și idealului maghiar decât chiar acela care cu cale și fără cale sheară: „Să maghiarizăm“.

Noi învățătorii (de stat, Trad.) o facem, asta! Noi înscenăm un astfel de zgomot dacă am încirpat o mică reuniune, care deja știe să cânte „Szozat“-ul, că așa lucru mântuitor și întemeetor de patrie am săvârșit și o repetăm: până vine recunoștința în formă de... 100 Cor!

Nu-s luați unii în samă? Sbiară, alarmează satele vecine, cercul, comitatul, până își primește mult așteptata remunerație, pentru-că și-a împlinit datorința.

Fără remunerație nu se poate nimic! Că doar nici sicriul lui Christos nu l'au păzit fără plată!

Și în privința asta premergem cu esemplu noi: învățătorii de stat. Învățătorul de stat, după părerea noastră, e mai mult, mai bun, mai deosebit ca alții, așa ne sfătoșim noi; lui îi se cuvina mai întâi a se împărtași de „onorar“. Dacă nu'i urcare de salar, fie onorar; și acesta îl primesc și acei învățători (de stat se înțelege. Trad.), cari „bat în ministru“.

Corpul inv. de stat e acela, care cu vreme și fără vreme bucină: „Să maghiarizăm!“ Că maghiarizează singularicul, sau aduce ceva serviciu simțului comun maghiari națiunii maghiare, sau promovării amicitiei și iubirii împrumutate a naționalităților sau nu, aceea e lucru de-a doua mână, de frunte e, să-și repetaască signalul, (prin care cere remunerația. Trad.).

Sunt între noi (inv. de stat. Trad.) și cred că inspectorul reg. de școale îi poate și ști, ba îi știe bine — cari în speranța câștigării de considerații personale, pe colegii noștri de buze nemaghiare și aplicați la școale nemaghiare, îi denunță în sus și „increzuți“ îi suspicionează, ear în societate le răspândesc faima că-s „slabi învățători“.

Noi inv. de stat, muncitori în ținuturile naționalităților, când cu mari oboseli, cu răbdare ce întrece puterile omenești și cu abnegație ajungem la aceea că învățăceii noștri să vorbească deja corespunzător unguerește, doar când abea încep a gângați în limba maghiară sătui fiind de auzirea signalului, abia atunci putem zice:

„comuna mea înaintează cu pași repezi pe terenul maghiarizării“.

Dacă notarul, protopretorele, ne sunt buni, poate obveni și cazul acela că o se scrie și în foaia comitatului și atunci românii, slovacii, nemții și sârbii, cu suris sarcastic cetesc bucuria nouă a Israelului zicând: ce reclam frumos; aceasta va aduce învățătorului... 100 Cor.

Intr'o comună pe mic și pe mare, pe tiner și bătrîn trebuie să-l clarifice despre aceea că se iubească maghiarimea, că noi trebuie să trăim unul lângă altul, în pace și război, în bine și în rău, să trăim, să murim, să muncim și să luptăm; trebuie luminați oameni despre aceea, că maghiarimea nu voeste a răpi limba nimărui, nu voeste a le schimba obiceiurile și religia, ci chiar numai atâta voeste, ca tineretul să înceapă a învăța cu diligență limba maghiară, ca astfel nu numai cu maghiarul, dar și cu neamțul, slovacul, sârbul și sasul să ne putem înțelege în această limbă; aceasta este mai mare merit patriotic al învățătorilor decât intonarea „Szozat“-ului, și astfel de învățători mai mare serviciu au făcut maghiarimei și patriei, ca acela care repeteste neîntrerupt signalul: „Să maghiarizăm“, și care la vederea și a celui mai neînsemnat rezultat, deja sparie oamenii cu aceea, că el i-a maghiarizat!

Cu modificările lui N. B. s'ar putea învăța cel mult limba, despre simț maghiar, sau despre simpatie față de maghiari nici vorbă nu poate fi! Și tocmai pentru aceea observăm aci decădinta, pentru-că deja suntem mulți cari urmăm această cale.

Înainte de asta cu câți-va ani, un învățător de stat, care a absolvat preparandia de stat, se întâlnește, după un restimp de 8 ani, cu un fost coleg al său care e aplicat la școală română. Acesta îl agrăește în limba română, dar inv. de stat răspunde: „Nu știu românește“. Și nici nu a vorbit românește. Mulți vor fi zis că acest inv. a fost *brav*, aceasta a fost foarte frumoasă ținută dela inv. de stat! Poporul însă, auzind aceasta a început a nu-l mai cinsti pe un atare om, a se purta cu neîncredere față de el zicând: „Numele și-l schimbă, și-a tăgăduit limba mamei sale, în biserica confesiunii nu merge, pentru-că acolo nu se roagă unguerește, și el alt-cum nu voeste a se ruga! Acest domn e rău la suflet“.

Un atare inv. nu va putea să câștige amicii causei maghiare între naționalități nici când, ba la tot cazul numai contrarul va ajunge dela ceea ce a dorit să ajungă!

Problema învățatorime maghiare și în deosebi a corpului inv. de stat — cest din urmă că reprezentat a maghiarimei între naționalități — nu poate fi a învrăjbi neționalitățile cu nația maghiară cât și mai virtos aceea, ca unul fie-care să pregătească țeranul acasă, din carele mai târziu — în cazul deplinei inepedențe a statului maghiar — se se desvoalte florile unirei, și a iubirei de patrie.

La aceasta însă nu prin acea putem ajunge, că ne luăm drept țintă răspândirea limbei maghiare *chiar și cu puterea*, că nu vorbim cu nime alt-cum decât în limba maghiară, ear oficianții de stat pe cetățenii, cari vin la ei să-și caute dreptul, să-și respingă, pentru-că nu știu unguerește și încă după cum spune dl N. B. până învață unguerește!

O astfel de procedură o poate propune numai acela care voeste a atâța naționalitățile pacinici ale terei noastre contra maghiarimei ear nu acela care voeste a le pacifica!

În interesul împretenirii maghiare — române, apoi pentru cinstirea nației maghiare și în interesul deșteptării și apărării iubirei națiunii ma-

ghiare, cu mult mai mult a făcut Dr. Márki prof. univ. Ludovic Mocsáry fost deputat dietal, pe carele naționalitățile l'au numit corb alb, apoi Gal, membru al casei magnaților și Gecorgiu Moldovan prof. univ. decât maghiarii ultraști.

Ast-fel ved naționalitățile, — și în cazul de față Români — că și fii lor pot înainta în ranguri și oficii, fără a fi siliți să-și tăgăduiască strămoșii, rudeniile, limba și numele, cu un cuvânt *tot aceea ce la maghiari știu ca virtute*, chiar și atunci, când e vorba despre un coșic săcui emigrat prin România sau despre o familie bătută și aruncată de soarte.

Să nu pierdem din vedere nici aceea, că articlii scriși de inv. în foi de specialitate și a „politicilor“ în ziare, spre deșteptare, încă nici aproape nu sunt de realitate ci sunt curat numai programe, planuri!

De ce folos sunt dar sbiciuiturile suferințelor, ațitarea ambițiilor atunci când toți avem lipsă de conlucrare comună, pentru asigurarea existenței iubitei noastre patrii maghiare?

Cum se poate dela naționalități, dela învățatorii acestora să fie solidari cu aceia, cari le tăgăduiesc cele mai scumpe tesauze ale lor ca: *limba, numele și tradițiile strămoșesti?*

Bine-voească st. dni colegi a ceti încodată articolul d-lui N. B. apoi judece, ale lui ori ale mele păreri servesc mai bine maghiarimei, națiunii maghiare și viitorului patriei maghiare?

Acest lucru trebuie adus în curat. Fie onoare, de a designa direcția corectă, a Foii învățătorilor populari. Să revenim la calea corectă, la calea cea mai corespunzătoare, cea mai bună și cea mai ducătoare la scop!

Tocmai acum se împlinesc 100 de ani dela nșterea înțeleptului patriei, (Deák) fie aceasta zi începutul unei ere înțelepte, circumspecte și prevăzătoare!

Remus Aglicser.

NOUTĂȚI

Congregația de iarnă

a comitatului Hunedoarei e convocată pe 18 Decembre n. la Deva. Peste 100 obiecte la ordinea zilei. Printre ele și rescriptul noului guvern, care anunță că a luat frânele conducerii țerii.

Români să fie la locul lor. Să-și manifesteze și aci punctul lor de vedere față cu noul guvern.

Programa festivității școlare ce va arangia corp. nostru inv. din loc, în preseara de sf. Andrei, (azi Sâmbătă la 29 Novembre v. 12 Dec. n. 1903) în edificiul școlii, e aceasta:

1. Deschiderea.
2. »Imnul lui Andrei«, quartet.
3. Cuvânt ocașional.
4. »Carul cu boi«, cor de școlari.
5. »Țiganul clocăș, anecdotă.
6. »Cântec de jertfă«, quartet.
7. »Din povestea vorbeii«, de Anton Pan.
8. »Despre superstițiuni«, trialog.
9. »Eu mă duc codru rămâne«, cor de școlari.
10. Încheerea.

Începutul la 7 ore seara. Intrarea benevolă.

Diracțiunea.

Căsătorii. Dl George Măcelar, c. avocat în Mercurea și ds. Agnes Cristea, gentila fiică a regretatului fost asesor consistorial la Sibiu Nicolau Cristea, — își anunță căsătoria lor. — Le trimitem și pe această cale cele mai călduroase felicitări.

Avis. Dl Mihai Brădicean aduce la cunoștința publică, că și-a deschis cancelaria advocațională în Caransebeș, strada principală nr. 408 (Casa diecesană.)

„Gotterhalte“ la o Inmormentare unguerească! Mai zilele trecute au îngropat în Kunfélegyháza pe căpitanul de honvezi Makay Jozsef cu mare ceremonie.

Mortul era iubit de toți și astfel întreaga inteligență a orașului a luat parte la inmormentare, care s'a făcut cu musica regimentului I. de honvezi. Pe când lăsaus în groapă pe sërmanul căpitan — unguer musica honvezească a intona imnul „Gotterhalte“ — după-cum e prescriș, ceea-ce lasă opăriți rău pe patrioții ce au fost de față, cari se întoarseră acasă înjurând asupra asprului „Dienstreglement“.

Încă tot nu se știe de-or fi asentările ori ba în grabă. Pregătiri se fac, dar fiind-că vre-o 20 de deputați tot împedecă dieta în aducerea hotărârii (deși Kossuth cu cei mai mulți a încetat cu împotrivirea), — ministrul de război va chema de Anul-nou pe rezerviștii de întregire pe 28 zile sub arme, din cari se pot face și mai multe zile, daci nu se pot ținea asentările.

Studentii univ. români din Pesta, ca soc. de lect. P. M. aranjează în preseară sfântului Andrei (azi seară) o ședință festivă cu bogat program, într-un amintirea neuitatului arhieru.

Mulțumită. Corpul nostru inv. aduce și pe această cale cele mai călduroase mulțumiri Dlui I. Lăzărroi pantofar în Orăștie, pentru suma de 8 coroane, pusă la dispoziția corp. inv. spre a înzestra din ea cu cărți de lipsă pe cei mai săraci și lipsiți elevi dela școala noastră drept coroană netrecătoare întru odichna și pomenirea repozatei sale soacre Carolina Handurca. În veci pomenirea ei! Direcțiunea.

Societatea „Andrei Șaguna“ a elevilor seminariai din Sibiu ține azi seară (presara sf. Andrei) obicinuita ședință festivă cu bogat program.

Un proces interesant s'a pertractat zilele acestea în palatul justiției din București. Anume: principele insulei Samos a comandat la pictorul Decușari o copie de pe un tablou vechiu dintr'una din bisericile Bucureștilor, care reprezenta pe principele Mavrogeni încunguiurat de o ceată de Turci cu capete de oameni în mâni. Prețul copiei se stabilise la 1200 lei, dintre cari 600 lei s'a plătit înainte, ear' restul avea să se plătească după ce copia va fi gata. Pictorul isprăvise copia și principele de Samos îl invită să aducă în persoană copia și să-l desemneze și pe dînsul. În drumul prin Turcia autoritățile turcești crezând că e un tablou agitaric, l'au confiscat și pe Decușari l'au închis. Prin intervenirea agentului diplomatic român pictorul a fost pus pe picior liber, dar numai sub condiția ca să se întoarcă eară în țeară. Copia însă nu i-se mai dete înapoi, ci numai târziu după multe cereri a primit-o agentul diplomatic care a și trimis-o de-a dreptul principelui de Samos.

Pictorul pârî pentru cei 600 lei ministrul de interne, ear' reprezentantul acestuia ceru să vie ca martor principele de Samos. La pertractarea din urmă toți își petrecură bine și riseră mult de faptul, că portarul, eșind în coridor strigă „Principele de Samos“, ca după cutare badea Pasc lui Pavel, și apoi intrând în sală spuse că acela n'a venit...

Probabil că pictorul va primi cei 600 lei dela ministeriu.

Judecătorul drept. Un om sgarcit foc, pierdu odată o pungă cu 500 galbeni. Făcu svon în toate părțile, că cine îi va afla punga cu galbenii va căpeta 50 de galbeni dintr'nsa.

La câteva zile veni omul cu punga aflată fără să se fi atins de bani.

Eată-ți punga, zise păgubașului, cu cinci sute de galbeni, i-am aflat eu.

— Bine, zise păgubașul, și desfăcând punga și numărându-și banii, zise cătră aflător: Ved că și-a luat partea ce și-s'a căzut, că eu am perdut 550 de galbeni și aici mai sunt numai 500; deci poți merge!

Aflătorul neștiindu-se vinovat tăgădui că și-ar fi luat partea lui din bani și astfel lucrul ajunse înaintea judecătorului.

Ascultându-i pe amândoi judele văzu gândul rău al bogatului sgarcit și aduse următoarea judecată:

»Dumneata, — zise cătră aflător, — spui că nu te-ai atins de bani, deoarece punga era întreaga când i-ai predat-o; lasă dară punga aici și în 15 zile îți vei primi plata pentru-că ai aflat-o, — ori va veni după ea stăpânul ei ori ba.

„Ear' d-ta, fiind-că zici că ai perdut o pungă cu 550 galbeni, până când în aceasta sunt numai 500 de galbeni, așteaptă până se va afla punga d-tale!“

Picioare de chelar. Mai zilele trecute profesorul Jörk a ținut în orașul Cristian o prelegere interesantă despre munca ce e în stare a-o presta piciorul omenesc, povestind următoarele date: Am pus, zice el, pe piciorul unui chelar (chelnor) din o cafenea mare, o mașinărie care îi numără toți pașii. Mașinăria îmi arată, că chelarul — care era de 30 ani, de dimineața dela 8 ore, până la 1½ după miezul nopții, face 99.199 de pași, deci cam zece pași pe minută, ceea-ce corespunde la un drum de 60 K-metri pe zi, acest chelar face într'un an serviciu de 208 zile, deci ceva peste 20 și jumătate milioane de pași pe an, sau 1040 K-metri sau 12.480 chm. pe an, ceea-ce e aproape atâta cât lungimea osiei pământului, care e de 12.713 km.)

Știind că periferia, adică cercul închipuit — tras în jurul pământului e de 40.000 K-metri, reese că respectivul chelar încunguiară pământul în 4 ani și jumătate, ba mai și odihnește 157 zile.

Vedem deci, închee el, că pentru ca se fi chelar, îți trebuie și picioare nu numai cap!

Binefăcători.

Beriu, Dec. 1903.

Domnule Redactor!

Când îmi aduc aminte, că asupra credincioșilor din parochia mea Beriu s'a descărcat mai multe catastrofe, începând din anul 1894—1898 și anume în 1894 când parochia era vacantă s'au mistuit prin foc în 14 August st. v. nu numai biserica noastră gr.-or., ci și jumătate din edificiile locuitorilor, cauzând pagube cel puțin de 300 mii cor., ear' în anul 1898 s'a nimicit prin peatra recolta întreaga din acel an, și totuși acești locuitori pătrunși de iubirea ce au cătră sfânta lor biserică, în anul 1896 unanim au primit facerea unui arunc greu în scopul zidirei bisericii, în suma de 4000 cor. și așa biserica s'a și renovat fundamental în anul 1897 prin arhitectul Nicolae Părau din Orăștie, și fiind subsemnatul ca paroch.

Astăzi când biserica noastră simte încă lipsa și de ornamente, am fost plăcut surprins de creștinii Măriuța Pop și Nicolae Ioan Cuiflea, Vasile Avramuțiu, Samuilă Avramuțiu și Măriuța Stănease, cari văzând lipsa de care suferă biserica noastră gr.-or. au procurat un rînd de vestminte proțești din catifea în valoare de 120 coroane.

Acestor nobili creștini le aduc prin aceasta în numele bis. gr.-or. și a poporului, cea mai călduroasă mulțumită, deie Dumnezeu ca fapta lor nobilă se afle mai multe inimi creștinești cu simț nobil pentru împodobirea casei Domnului, ear' fapta lor nobilă fie răspătită din partea lui D-zeu cu bine.

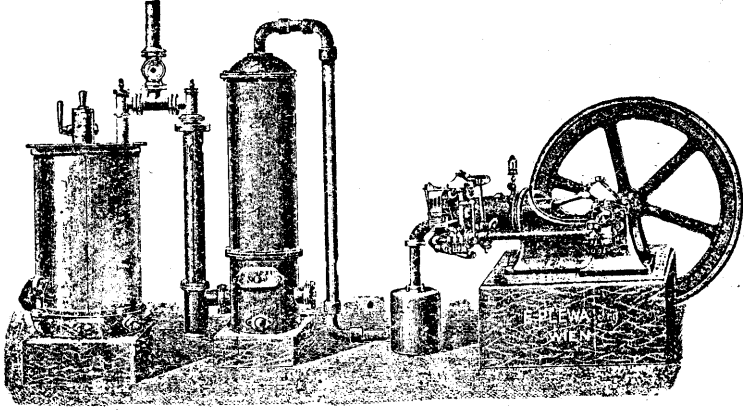
Ioan Trifon,
par. gr.-or.

B. DÉNES, BUDAPESTA

VI. Váci körút 61.

representantul și depositul general pentru Ungaria, a fabricii ces. reg. privilegiate de mașini și motoare, a inginerului **E. Plewa, succesorul firmei Brauner și Klasek.**

Motoare de benzin, gaz, petrolu și vapor,
2—100 PH., locomobil de benzin și petrolin 2—20 PH.

— Tot aceiași motoare provăzute cu arangeament pentru gaz sugativ, reduc cheltuelile de fiecare putere de cal pe oră cu 2—3 fileri!

Prețuri ieftine și condiții de plată favorabile!

— Catalog gratis și franco. —

○ Să primesc reprezentanți solizi în provincie. ○

Sz. 1602—1903. végrh.

Árverési hirdetés.

Alulirótt kir. bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 és 120 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a sz.-városi kir. járásbíró 1903. évi V. 755 sz. végzése következtében Dr. Antoni Ede ügyvéd által képviselt Truka Lázár ellen 400 K s járuléka nagyszabeni földhitelezet javára Jiga Dénes és társa gyalmai lakosok 679 kor. 50 fil. tőke enek 1902 évi 1/V. és 357 kor. 50 fil. után 1902, I/IX-től 7% kamatai, 47 kor. 32 fil. eddigi 3 kor. 80 fil. ezutali költségek iránt a kielégítési végrehajtás alkalommal lefoglalt és 3310 Kra becsült különféle gabona neműek, lovak, tehén és bikák birói árverésen fognak adatni.

Mely árverésnek a szászvárosi járásbíró 1903. évi V. 755/2 számú végzése folytán leendő eszközésére Gyalma ados lakásán határidőül kitézetik 1903. évi december hó 24-ik napjának dél előtti 8 órája, midőn is a fenti ingok esetleg becsáron

alul is azonban csakis készpénz mellett fognak eladatni.

Kelt Szászvároson 1903. évi Dec. hó 4-én.

Rác Árpád,
kir. bir. végrehajtó.

Sz. 1593—1903. kir. végrh.

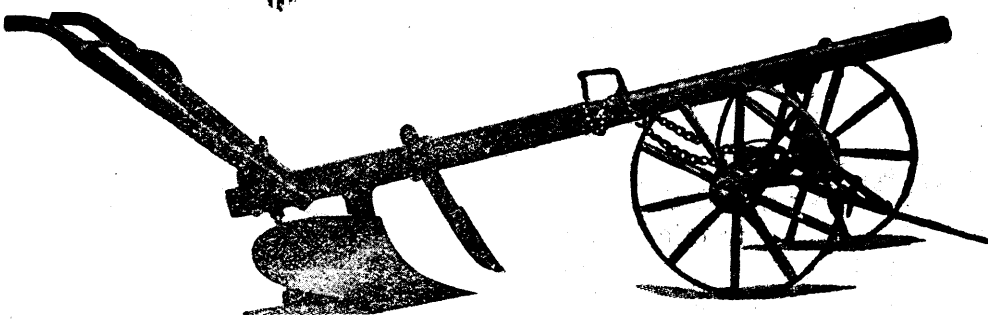
Arverési hirdetés.

Alulirótt kir. bírósági végrehajtó, az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-ai értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a sz.-városi kir. bíróságnak 1903. évi Sp. II. 587/3 sz. végzése folytán Dr. Antoni Ede szászvárosi ügyvéd által képvis. Graef H. szászvárosi lakosnak Zunea Balomiri Minerva balomiri lakos 19 kor. eddigi 2 kor. 80 fil. ezutali költségek erejéig kielégítési végrehajtás alkalmával lefoglalt és 740 kor. becsült hintó és 10 ingok birói árverésen el fognak adatni.

Mely árverésnek a szászvárosi kir. járásbíró 1903. évi V. 887/4 sz. végzése folytán eszközésére Balomir ados lakásán a határidőül kitézetik 1903. évi december hó 23-ik napjának d. u. 2 órája a midőn is a fenti ingok esetleg becsáron alól is azonban csakis készpénz mellett fognak eladatni.

Kelt Szászvároson, 1903. évi Dec. hó 16-án.

Rác Árpád
kir. bir. végrehajtó.

Cele mai bune pluguri

sunt azi așa numitele „**Pluguri de Bacica**“, lucrute din renumitul și neîntrecutul fer de Stiria.

Părțile de lemn sunt din material sănătos, lemn tare, trainic. Plugurile aci recomandate să pregătesc în Orăștie sub supraveghierea mea proprie și așa pot mijloci reparări ori schimbări mai mărunte, fără cheltueli, aicea.

Pluguri de probă dau bucuos celor-ce doresc, și neplăcând-le primesc înapoi.

Prețul (afară de roțile) 20 cor. unul.

Recomand cu toată stăruința aceste pluguri tuturor economilor nostri! — **Venzătorilor: rabat.**

Ioan I. Yuleu
Orăștie.

Sz. 6803 - 1903. tkvi.

Árverési hirdetés kivonata.

A dévai kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy „Ardeleana“ pénz és hitelintézet rt. végrehajtónak Krisán George vormágai lakos végrehajtást szenvedő elleni 180 kor. s jár. iránti végrehajtási ügyében az 1881. LX t.-cz 144 §. alapján a 146, 167 §§. értelmében a dévai kir. törvényszék, a dévai kir. járásbíró területén levő és Vormága községben fekvő a Krisán György nevében álló vormágai 59 sz. tjkv.

A	†	hrsz. a. foglalt ingatlanból Krisán Gy. 4/12 rész. jutalékára	
1	rsz. 141, 142	26	kor.
3	1747	15	„
4	1755	13	„
5	1759, 1761, 1761 a.	22	„
6	1765	12	„
7	2275/1	21	„
8	2332	3	„
9	2335, 2338	36	„
11	2981, 2982	369	„
12	3297	19	„
13	3302	113	„
14	3306	8	„
15	3450	56	„
16	3462	52	„
17	3576	7	„
18	3867, 3880	43	„
19	3870	22	„
20	3997	3	„

ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1903. évi december hó 17-ik napján d. e. 9 orakor Vormága község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak. Árverezni szándékozok tartoznak az ingatlanok becsárának 10% készpénzben vagy az 1881. évi nov. 1-én 3333 sz. a kelt igazságügyminis. ter. rendelet §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez leteni.

A kir. törvényszék, telekkvi hatósága.

Déván, 1903. szept. hó 9 napján.

Veres
biró.

Sz. 1475—1903. végrh.

Árverési hirdetés.

Alulirótt kir. bírósági végrehajtó az 1881. évi 60 t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbíró 1903. évi V. 844 sz. végzése folytán Dr. Vlad Aurel szászvárosi ügyvéd által képviselt „Ardeleana“ pénz és hitelintézet részvény társaságnak, Boldea Simion szeszeshelyi és kasztoi lakosok és társai elleni 1929 kor. tőke, ennek 1903. évi 21/I.-től 8% kamatai, 146 kor. 81 fillér eddigi és 3 kor. 90 fillér ezutali költségek erejéig kielégítésként lefoglalt és 2090 kor. becsült ökrök, lovak, bika, széna, szeker, kocsi birói árverésen el fognak adatni.

Mely árverésnek szászvárosi kir. járásbíró 1903. évi V. 844/2 számú végzése folytán eszközésére határidőül 1903. évi December hó 22-ik napjának d. e. 8 órája tüzetik ki Szeszeshelyen és Kaszton ados lakásaira a midőn is a jelzett ingok esetleg becsáron alól is, azonban csakis készpénz mellett fognak eladatni.

Kelt Szászvároson 1903. évi november hó 2-án.

Rác Árpád
kir. bir. végrehajtó.

CÂND**VENIȚI LA ORĂȘTIE**
nu uitați a cerceta

pentru trebuințele ce aveți D-Voastră următoarele firme

Depositul de haine gata și mare croitorie vieneză alui
SIMION CORVIN jun.
drumul țerii.

Prăvălia de manufactură și deposit de păpuși gata alui
GEORGE BACIU
în piață.

Prăvălia de manufactură alui
ION LĂZĂROIU
în piață.

Noua prăvălie mixtă a lui
IOAN ROB
piața-poliției.

Primul depou de pește sărat de toate sortele, alui
VASILIE N. BIDU
în Orăștie.

În atelierul de păpușerie a lui
IOAN BUDOIU
Drumul-țerii.

Măcelăria lui
SIMION CĂRPIȘAN
în Piața-mare.

Cel mai elegant atelier de frisat, și tuns alui
IOAN ANDRESCU
piața-poliției.

Măcelăria lui
AUREL PAPIU
piața poliției.

Institut funebral
BARCSI J. și G. BRASSAI
în Orăștie.

Atelierul de măsar (têmplar) și deposit de mobile și cosciugări alui

DUMITRU MARTIN
str. Căstăului

Croitoria lui
IOAN MUNTEAN
drumul țerii

Atelierul de păpușerie alui

ION LĂZĂROIU
drumul țerii.

Ferăria lui
ILIE LĂDARIU
Drumul-țerii (l. bis. gr.-or.)

Atelierul de păpușerie alui

IOAN VĂRMĂGEAN
lângă spitalul mil.

Rotăria lui
NICULAE FILIMON
dr. țerii (l. bis. gr.-or.)

Atelierul de păpușerie alui

IOAN TOMUȚA
piața-poliției.

Atelierul de păpușerie alui
ANDREI CARAȘCĂ
Str. Berăriei

Insertiuni și reclame,

cu prețuri moderate, se primesc la Administrația foii „LIBERTATEA“

„TIPOGRAFIA NOUĂ“

în Orăștie

provăzută cu cele mai noue și elegante soiuri de litere, — se ofere Onor. Public pentru tipărirea de cărți, broșuri, foi, anunțuri, invitări, placate, și ori-ce alt soi de tipărituri.

Numărul de față al foii „LIBERTATEA“, tipărit în „Tipografia Nouă“ presintă și el în parte bogăția și variația caracterelor de care dispune.

Prețuri moderate!

Executare repede!

Tiparul propriu, „Tipografia Nouă“, în Orăștie.